

Állatorvos-történeti múzeumok Skandináviában: Skara és Frederiksberg

Az 1700-as évek végén – bárhol is kezdtek állatorvosokat képezni – az alapító atyák egyik első és elengedhetetlen feladata volt az oktatást segítő *demonstrációs anyag* összeállítása, preparátumok készítése, amelyekből hamarosan komoly gyűjtemények, majd az *anatómiai, patológiai múzeumok* jöttek létre. A legtöbb intézmény sorsa a 19. század közepéig-végéig hányatott volt: költözések, a fennmaradásért és a szakmai presztízs kivívásáért folytatott küzdelem jellemezte ezt az időszakot: sok minden elveszett. Száz év alatt azonban úgy megerősödött ez a tudományág, hogy egyre-másra nyíltak a tetszetős, célszerű campusok. A huszadik század derekára pedig fel-

halmozódott annyi emlék, hogy létrejöhettek az első állatorvos-történeti múzeumok, most már merőben más céllal: *a szakma emlékeinek megőrzését, a szakmai identitás kifejezését szolgálták.* (Ezek közül az egyik első Daday Andrásnak a hazai állatorvosképzés 150. évfordulójára 1937-ben, az akkori „állatorvosi osztály” főépületében megnyitott kiállítása volt.) Az 1970-es évektől pedig – talán az utolsó lehetőségeket megragadva – egyre-másra nyíltak a főként egyetemekhez kapcsolódó, többé-kevésbé nyilvános gyűjtemények.

A svéd állatorvosképzést 1775-ben indította meg az Uppsalában és Franciaországban tanult Peter Hernquist. A svéd állatorvos-történeti múzeum abban a többszintes házban működik, amely egykor Hernquist otthona és egyben az állatorvosi tanintézet volt. A tekintélyes – mintegy 8000 eszközzel, 11 000 fényképpel és képpel, 400 textil emlékekkel, kilenc 18-19. századi herbáriummal, patkókkal, lószerszámokkal, és természetesen kéziratos és nyomtatott dokumentumokkal büszkélkedő – múzeumot 1975-ben, a kétszáz éves évfordulón nyitották meg. Egyik fő erénye, hogy egyrészt idézi Hernquist idejét az épület 18. századi vonásainak megőrzésével, a rusztikus régi faanyagok és a korabeli enteriőrök felhasználásával, másrészt maga a kiállítás modern elvek szerint épül fel: mértéktartóan válogat a rendelkezésre álló hatalmas anyagból; a szakszerűség mellett ügyel a változatos, színes elrendezésre; szellemes megvilágítással és az interaktív, számítógépes bemutatás lehetőségeivel élve igyekszik fenntartani a laikus közönség érdeklődését is. A tágas tér lehetővé teszi, hogy az egyes témakörök (például az állatok fekézése, az altatás, a svéd laboratóriumok, a sántaságvizsgálat) nagy betűkkel jelenjenek meg a háttérként a témához kapcsolódó óriásfotókkal borított

Perényi János és Orbán Éva felvételei

Új cikksorozatunkban az európai állatorvosképző intézmények múzeumainak bemutatását tűztük ki célul. Jelen lapszámunkban elsőként Svédország, majd Dánia következik.

Állatorvosképző intézmények alapítása Európában, a XVIII. század második felében:

1. Lyon	1761.	8. Parma	1776.
2. Alfort	1766.	9. Giessen	1777.
3. Bécs	1767.	10. Hannover	1778.
4. Torino	1769.	11. Modena	1780.
5. Koppenhága	1773.	12. Drezda	1780.
6. Padova	1774.	13. Karlsruhe	1784.
7. Skara	1775.	14. Pest	1787.

Perényi János

paravánokon, amelyek között – ha csak lehetett – rendelőkre, laborokra emlékeztető elrendezésben mutatják be a tárgyakat. Itt csak rövid szövegeket láthatunk, de szinte mindenhol feltűnnek az érintőképernyők, amelyeken további, alaposabb tájékozódásra van mód, esetleg filmeket nézhetnek az érdeklődők. Az izgalmas elrendezésű múzeum már a 21. századi igényeket szolgálja: nemcsak a szakmai identitásukat kereső állatorvostan-hallgatók számára nyújt meghatározó élményt, hanem a nagyközönséghez is közelebb hozza a rendkívül differenciált, a humán orvoslással immár egyenrangú állatorvosi hivatás számos vetületét.

Kevésbé kedvező a dán állatorvos-történeti múzeum helyzete. Koppenhágában 1773-ban indult meg az állatorvosképzés. Az alapító Peter Christian Abildgaard Lyonban folytatott állatorvosi tanulmányokat. Az állatorvosi iskola 1858-ban költözött a jelenlegi, frederiksbergi campusra. A múzeum egy tetőtérben található. Alapjait maga Abildgaard vetette meg lólabdvég-preparátumaival és a régi patkók gyűjteményével. A rendkívül zsúfolt kiállítás költözésre vár: gazdagsága itt már nem élvezhető. Találhatunk pedig az említetteken kívül karikatúrákat, háborús emlékeket, állatszobrokat, mindenféle eszközöket, maket-

teket, még egy kora 20. századi állatorvosi rendelőt is. A skarai tágassággal szemben itt a szűkösség a szembeötlő, és természetesen ez nem teszi lehetővé a látogatóbarát, modern megoldások alkalmazását. Ezt némileg ellensúlyozza a tárlatvezető állatorvos kedves bemutatása, és a könyvtárunkban is megtalálható 450 oldalas katalógus, amely ismerteti a gyűjteményhez tartozó 9000 eszköz egy részét.

Egy nagy múltú állatorvosképző intézmény mögött biztos alapot nyújtva, ugyanakkor a szakma folytonosságát biztosítva mindig meghúzódik a történelem és ennek tárgyi emlékei. A tanszékekhez tartozó szakgyűjtemények, az épületek díszéül szolgáló műtárgyak, a fiókokban lapuló fotók ugyanúgy hozzátartoznak ehhez a történelmi háttérhez, mint a nyilvánosság számára megközelíthető múzeumok. Fontos, hogy mindig legyen felelőse a tárgyi emlékek és a dokumentumok számbavételének, gondozásának és felügyeletének, a szakmatörténelemnek, aki képes arra is, hogy a látogatókat – korszerű kiállításokon és színes élményeken keresztül – tudatosan elvezesse az állatorvosi hivatás megismeréséhez és tiszteléséhez.

Orbán Éva

